Prologus Abdiam

⁊ alij xp̄i diſcipuli diſperſi fuerūt ad p̄dicandū euangeli-
um verſus alias partes q̄ꝫ verſus occidentē: ⁊ ſic patꝫ ce-
leritas gentiū ad fidem. Item ſciendū ꝙ conuerſio genti
um ad fidē meſſis deſignat̄ noīe. Luce. x. Meſſis quidē
multa ꝛc. ⁊ ſilr̄ calcatio vue: ⁊ ſeminatio parabolice dicūt
ꝓphetie. hoc mō fre-
quent̄ loquit̄ ⁊ xp̄us
in euangelio. vñ Lu
ce. viij. Semen ē ver
bū dei. Eſt igit̄ ſēſus
v Ecce dies veniēt
.i. tp̄s noui teſtamen
ti. x Et cōprehen
det arator meſſorez.
.i. p̄dicator ſtatim at
tinget ad fideliū cō-
uerſionē. ſic pꝫ Act.
ij. vbi ad p̄dicationē
Petri ſtatim cōuer
ſi ſt̄ tria milia. ⁊. iiij.
cap. quinqꝫ milia.
y Et calcator vue.
.i. ꝓminator ſacre do-
ctrine. z Mitten
tez ſemen .i. faciet di
ſcipulos aptos ad p̄
dicandū. ſicut pꝫ in
actib⁹ aploꝝ in plu-
ribus locis ꝙ edocti
ab eis p̄dicabāt ver-
bū dei a Et ſtilla
bunt montes .i. apo
ſtoli ceteris p̄minē
tes b Dulcedinē
euāgelice doctrine.
c Et om̄s colles .i.
minores doctores
d Culti erūt cultu
ra ſpūſſancti ad pro
ferendū fructum in
ecclesia dei. e Et conuertā captiuitatē ppl̄i mei iſrl̄ li-
berādo eos de ſeruitute dyaboli. Et edificabūt ciuitates
ꝛc. ꝑ hec intelligunt̄ vniuerſi ſtatus eccl̄ie. ꝑ ciuitates ſta
tus coniugatoꝝ in quo requirit̄ conſenſus animoꝝ. vñ et
ciuitas dicitur ciuiū vnitas. per vineas vero ſtatus prela
torum doctorum. vnde ⁊ chriſtus dixit apoſtolis Iohis
xv. Ego ſum vitis ⁊ vos palmites. per hortos veto ſtat⁹
religioſorum. qui ſunt clauſi ſub diſciplina regulari. Iſti
enim ſtatus ſunt inſtituti a tempori⁹ apoſtolorum ⁊ di
ſcipulorum chriſti. Et ꝑceptio vtilitatis ſeu fructus con-
ſequentis eſt cōſecutio meriti in preſenti ⁊ premij in futu
ro: quod nobis concedat ꝛc.

x cit dominus ⁊ comprehen
y det arator meſſorem ⁊ cal-
z cator vue mittentē ſemen.
a b Et ſtillabunt montes dul
c cedinem et omnes colles
d e culti erunt. Et conuertam
captiuitatem populi mei iſ
f rael: et edificabunt ciuita-
tes deſertas: ⁊ in habita-
bunt ⁊ plantabunt vineas
⁊ bibent vinum earuꝫ ⁊ fa
cient hortos: et comedent
fruct⁹ eorū. ⁊ plātabo eos
ſuꝑ humum ſuā: ⁊ nō euel
lam eos vltra de terra ſua
quaꝫ dedi eis dic̄ domin⁹
deus tu⁹.

Explicit amos ꝓpheta.

Incipit prologus in ab
diam ꝓphetā.

a Iacob patriar
cha habuit fra
b trem eſau qui ob ruborem
corporis ſui edom hebrea
lingua appellatus ē. quod
latine ſanguineus dicitur.
Is memoratuꝫ fratrem ſu
b um qui iſrael nomen acce-
perat: graui odio commo-
tus interimere conatus ē.
c Qua de cauſa omnes qui
populuꝫ iſrael. id eſt filios
patriarche iacob predicti
eſau odium imitati perſe-
cuti ſt̄ eſau ⁊ edom appella
d e ti ſt̄. et q2 ppl̄s iſrl̄ de capti
uitate chaldeoꝝ ꝑ cyrū re-
f gē ꝑſarū nutu dei reuoca-
g tus i hirl̄m: ab alio regno
grauiter afflictus atqꝫ op-
h preſſus. ideo hoc regnum
qđ more eſau p̄dictū ppl̄m
i ꝑſecutū ē: ꝑ denūciatiōem
abdie ꝓphete increpat̄ qđ
nō dei indignatiōe ſed ſua
k l virtute populuꝫ ſuperatū
m gloriabatur. de quo regno

l Iacob patriarcha ꝛc. Iſte ꝓlog⁹ diuidit̄ in tres
ptes. In prima ponit̄ materia opis ſequentis.
.ſ. ipſi⁹ ꝓphe cū dr̄. Iacob patriarcha ꝛc. ⁊ quia
methaphorice i ꝑſona edom ꝫ idumeos ꝓphe-
tia dirigitur. In ſecunda pte ſbdit̄ rō metaphore. ibi. Et
q2 ppl̄s iſrl̄. In ter-
cia vero pte pōit̄ no
tificatio ipius ꝓphe
ibi. Hebrei hunc di
cunt. licet quidaꝫ in
cipiāt ibi ꝓlogū. ſed
melius mihi videt̄:
vt in eodē ꝓlogo p̄-
cedentib⁹ continuet̄
His viſis lr̄e inſiſta
mus ⁊ exponēdo ſb
diuidam⁹. a Ia-
cob patriarcha .i. pa
trū princeps habuit
eī̄ duodecim filios
a quib⁹ trib⁹. xij. de-
ſcenderūt b Qui
ob ruborē corpo. ſui
edom hebrea ligua
appel. eſt. Contra.
Geñ. xxv. Cum ve-
niſſet eſau laſſus de
agro ait. Da mihi d̄
coctōne hac rufa. q2
opido laſſus ſum.
Ꝙobrē vocatū ē no
men ei⁹ edom. Rñ-
deo ꝓpt̄ vtrunqꝫ ſic
appellātes ē .ſ. ꝓpter
ruborē pulmenti et
corporis. Sic ergo
primo aſſignat̄ noīs
rō. ſcđo ſbdit̄ fratris
ꝑſecutio cum dr̄. Is
memoratū ꝛc. tercio
transfert̄ ad alios ꝑſecutionis ſil̄itudo. ibi. Qua de cā ꝛc.
b Qui iſrl̄ nomen acceperat. Contra Geñ. xxxij. Neq̄-
q̄ꝫ vocabit̄ nomen tuū iacob ꝫ iſrl̄. Diu aūt añ odio habi
tus fuerat. ſicut pꝫ Geñ. xxvij. vbi dicit eſau. Veniēt dieſ
luct⁹ patris mei. ⁊ occidā iacob fratrē meū. Rñſio. poſſet
dici ꝙ iſrael eſt genitiui caſus. ⁊ interp̄tat̄ vir videns deū
⁊ ꝙ frater ipſius eſau nomen acceperat iacob. qđ interp̄-
tatur luctator vel ſupplantator ⁊ iſtud nomē recte ē vidē
tiū deū q̄ diuino intuitu impugnant vicia ⁊ ſupplātant.
Vel pōt dici ꝙ acceperat in diſpoſitione diuina. Plani
us et veri⁹ vt credo p̄t dici ꝙ ad lr̄am iā iſrl̄ vocat⁹ fuerat.
ſicut dr̄ Geñ. xxxij. Cū eſau venit ei obuiā vt eū interfice
ret. ꝫ placat⁹ munerib⁹ ⁊ hūilitate iacob. ſic̄ hr̄ geñ. xxxiij.
eū nō interfecit. c Qua de cā ꝛc. ex eo ꝙ dictū ē ꝙ edō
ꝑſecut⁹ ē iacob infert ꝙ oēs ꝑſecutores filioꝝ iacob edō
appellati ſt̄: ex q̄ relinquit̄ ꝙ ꝫ oēs tales ē ꝓphia .ſ. ꝫ idu-
meos vere vel interp̄tatiue. d Et q2 ppl̄s iſrl̄. Hic po-
nit̄ rō methaphore quare .ſ. in ꝑſona edom cōminat̄ ꝑſe-
cutorib⁹ iſraelis. fit aūt iſta cōminatio ꝓpt̄ duo. primū eſt
ꝑſecutio iſrl̄. ſcđm ē ſuꝑbia devictoria q̄ notat̄ ibi. Ꝙđ nō
dei indignatione ꝛc. dic̄ igit̄. d Et q2 ppl̄s iſrl̄ .i. due trib⁹
e De captiuitate chaldeoꝝ. de q̄ legit̄. iiij. Regū. xxv.
f Reuocatus ſic̄ hr̄. ij. Paral̄. vlti. ⁊. j. Eſdre. j. g Ab
alio regno. q̄cūqꝫ .ſ. grecoꝝ vel babylonioꝝ vl̄ idumeoruꝫ
h Ideo hoc regnū .ſ. idumee vl̄ aliud qđcūqꝫ. i Per
ſecutū ē. amos. j. eo ꝙ ꝑſecutus ſit in gladio fratrē ſuum.
k Populū iſrael. l Suꝑatū gloriabat̄. quaſi ſuꝑaſ-
ſet ꝓpria virtute non diuina indignatione. m De quo
regno ꝛc. Hic oſtendit̄ iuſta eſſe cōminatio contra illos:
⁊ p̄mo oñdit̄ hoc ꝑ locū ab auctoritate. ibi. Memorare
ꝛc. ſecundo ꝑ locū a minori. ibi. Nam reliqua lectiōe ꝛc.

In capitulo. ix. vbi dicitur in poſtilla. Nunq̄d. Hic
conſequenter oſtenditur.

Additio.

p Poſtillator in hoc loco omiſit illđ exponere qđ
dicitur in littera. Nunquid non vt filij ethiopū
vos eſtis mihi filij iſrael ait dominus. cuius ſē-
ſus cum continuatione ad ſequentia habetur in glo. vbi
ſic dicitur. Gloriabantur iudei. q2 erant de ſtirpe patruꝫ
quibus locutus eſt deus. Et ꝙ etiam de egypto eos edu
xit. contra hoc quoqꝫ dicit dominus. Sicut creaui vos.
ita et ethiopes. ſicut eduxi vos de egypto ita et iſtos. ali-
os de diuerſis partibus adduxi. ergo nō ſuꝑbiatis. quia
equali conditōne facti: equali ſententie ſubiacebunt. hec
in glo. ſm quā iſta dicuntur ad conterendū ſuꝑbiam eoꝝ
de qua ſubditur. Ecce oculi domini ſuper regnum pec-
cans ⁊ conteram illud.

Incipit expoſitio ꝓlogi in abdiam ꝓpham.

Prologus in Abdiam

n olim ꝑ dauid in p̃s.cxxxvj
o dictũ ē. Memorare domi-
p q ne filioꝝ edom in die hirl'ꝫ
r s Nã reliqua lectione cõpre
henſa futurũ in gentes iu-
t diciũ ob cauſas lectiõe cõ
v prehenſas regnũqꝫ dei in
x pplo iſrael ſignificat. He-
brei hunc dictum eſſe qui
ſub rege ſamarie achab et
y impijſſima hiezabel pauit
z centum prophetas in ſpe-
cubus: qui nõ curuauerũt
a b genu ante baal et de ſeptẽ
milibus erant quos hely-
as arguitur ignoraſſe. Se
pulchrum quoqꝫ eius vſ-
qꝫ hodie cuꝫ mauſeolo he
liſei ꝓphete ⁊ baptiſte io-
hannis in ſebaſthe venera
tioni hꝫbet: q̃ olim ſama-
c ria dicebat. Hãc herodes
d rex antipatris filius in ho
e f nore auguſti ceſaris greco
noie vocauit ſebaſthẽ. hic
igitur qui centũ ꝓphetas
pauerat: accepit gratiã ꝓ-
phetalẽ ⁊ de duce exercitus
fuit dux eccl'ie. Tũc i ſama
ria paruum gregem paue-
rat. nunc in toto orbe chri-
g ſti paſcit eccleſias. et ſicut
h ſtephanus coronam meru
i it paſſionis. ſic de ſeruitu-
tis dei cum paulo apoſto-
lo nomie gloriatur q2 abdi
as ſeru⁹ domini in noſtro
ſonat eloquio.

Explicit ꝓlogus.

Incipit argumentũ.

Abdias qui interpretatur ſeru⁹ dñi perſonat contra edom ſanguineum terrenumqꝫ fratrem: fratrẽ quoqꝫ iacob ſemper emulũ haſta percutit ſpiritali.

Explicit argumentuum.

n In pſalmo.ſ. Sup flumina babylonis. o Memorare dñe filiorum edom.i.puni eos ꝓ eo qꝺ fecerũt. p In die.reſtitutionis dicit glo.vel p In die.quo euertere volunt. q Hieruſalem quã impediũt q Hieruſalem.adiuncti babylonijs filij em̃ edom.i.idumei impedimento fuerunt iudeis reedificantibus hieruſaleꝫ poſt reditũ de babylonia r Nã reliqua ꝛc. Hic arguit a minori ſic. Si in hoc eodẽ propheta fit cõminatio ꝯtra gentes alias q̃ nõ ita meruerũt ſicut idumei multo fortius contra iſtos dicit igitur. r Nã reliqua lectiõe hui⁹ libri. s Cõprehẽſa.ibi. Iuxta eſt dies domini ſup omnes gentes. t Ob cauſas.ſ.q2 inſtar Eſau filios iſrl' impugnauerũt ⁊ de malis eorum gaudebant. v Regnũqꝫ dei.vnde in fine iſtius libri dicitur Et erit domino regnũ quaſi diceret dicta cõtẽta in ꝓphetia ſignant ꝙ pena inferet alijs regnis ⁊ iſrael erit regnum domino. x Hebrei hunc eſſe ꝛc. hic notificat ꝓpheta mltiplicit. Primo em̃ oſtendit quis ſit cuꝫ dicitur. Hebrei hunc eſſe ꝛc. ſcꝺo oñditur vbi ſepultus fuit.ibi. Sepulcrũ quoqꝫ eius. tercio oſtendit meritũ doni ꝓphetie.quod habuit.ibi. Igit q2 centum ꝓphetas ꝛc. q̄rto oſtenditur cõueniẽtia noiatiõis que ei cũ paulo cõgruit ibi. Et ſicut Stephanus.dicit igit. x Hebrei hunc dicunt.hoc dicit q2 videt ꝙ traditio hebreoꝝ hoc confinxerit.q2 non videt ꝙ poſſet pauiſſe prophetas ſub achab ⁊ prophetaſſe ſb hieroboam. y Pauit centũ ꝓphas. iij. Regũ.viij. Abdias timebat dñm deũ iſrl' valde. nã cũ interficeret iezabel ꝓphas dñi tulit ille centũ ꝓphas ⁊ abſcondit eos q̃nquagenos ⁊ q̃nquagenos in ſpelũcis ⁊ pauit eos pane et aqua. Si ergo fuit ſub achab quõ ꝓphetauit ſub hieroboam filio ioas. conſtat aũt ꝙ ſub eo ꝓphetauerit. q2 ſub eiſdẽ regibus ꝓphauit ſub quib⁹ amos ſm regulã hiero.quã ponit in fine illius ꝓlogi.ſ. Non idẽ eſt ordo ꝛc. vbi dicit. In quibus aũt tp̃s nõ ꝓfert in titulo ſb illis eos regib⁹ ꝓphetaſſe. ſub quibus ⁊ hi qui añ eos habent titulos ꝓphetauerũt. Abdias aũt nõ hꝫ tp̃us determinatũ in titulo. Quõ aũt tantũ vixit. ab achab eni vſqꝫ ad hieroboam fuerũt.vij. generatiões. Rñdeo. poſſet eſſe ꝙ hiero. nõ dixit hoc ſm ſuã ſniam. ſꝫ ſm iudeoꝝ traditionẽ. ſic.ſ. expoſitũ eſt ibi. Hebrei hunc dicunt ꝛc. Vel pt dici ꝙ ſub achab fuit multum iuuenis. ſub hieroboaꝫ vero ſenex. Ochozias em̃ filius achab regnauit ſuper iſrael duobus annis.iij. Regũ.vltimo.g.⁊ poſt eũ ioram frater eius.duodecim annis.iiij. Reg.iij.a. poſtea hieu.xxviij. annis.iiij. Regũ.x. poſtea achab filius hieu.xvij. annis. iiij. Regũ.xiij.a. poſt hunc Ioas filius ei⁹ ſedecim annis iiij. Regũ.xiij.ca. poſt hunc regnauit hieroboam ſicut legitur in eodem ca.⁊ ſic ab achab vſqꝫ ad hieroboam fuerũt.lxxv.anni. fuit ergo iuuenis ſub achab: ⁊ ſenex ſub hieroboam.⁊ tunc datuꝫ eſt ei donũ ꝓphie

z In ſpecubus vel ſpeluncis. in originali tm̃ eſt In ſpecubus. ⁊ cõſtat ꝙ alterum ſuperfluit cum idem ſignificent ſpecus et ſpelunca. a Ante baal. in originali nõ eſt Ante ſꝫ Baal ibi eſt datiui caſus. b Et de ſeptem milibus.iij. Re.xix.f. Et derelinquã mihi in iſrael.vij.milia viroꝝ. quoꝝ genua non ſunt curuata ante baal. c Herodes antipatri filius. Nota tres fuiſſe herodes. prim⁹ fuit herodes aſcolonita filius antipatri qui pueros occidit. de quo Math.ij. ſecundus herodes antipas filius herodis ꝓdicti. ſub quo paſſus eſt xp̃us. de quo Luce.xxiij. tercius fuit herodes agrippa filius ariſtoboli: filij herodis magni. qui iacobum fratrẽ iohannis interfecit ⁊ petrum in carcere truſit. de quo Actu.xij. de primo agitur hic. d Auguſti. ab augendo ſic dicti vñ Iſi. etymol'.ix. Auguſtus ideo apꝺ romanos nomẽ imperij eſt. eo ꝙ olim augerent rempubli. amplificando. qꝺ nomẽ ꝓmũ ſenat⁹ octauiano ceſari tradidit vt quia auxerat terras ipſo nomine ⁊ titulo conſecraret. dum idem octauianus iam ceſar ⁊ imparator appellaretur vel auguſtus. Item alibi legitur ꝙ romani adulantes auguſto menſem qui prius ſextilis dicebatur: a nomine auguſti appellauerunt auguſtum.
e Ceſaris. ſic dicti a Iulio ceſare primo imperatore. vñ Iſi. etymol'.ix. Ceſarum nomen a iulio incepit. qui bello ciuili commotus primus romanũ ſingularem obtinuit principatum. Ceſar autem dictus eſt ꝙ ceſo mortue matris vtero ꝓlatus: eductuſqꝫ fuerit. vel quia cõ ceſarie natus ſit a quo impatores ſequentes dicti ſunt ceſares. eo ꝙ comati eſſent qui enim ex ſecto matris vtero extrahebãt ceſones vel ceſares appellabant.
f Greco nomine vocauit ſebaſten.i.auguſtã. iſtam litteram habent libri correcti. alij habent ſic. Greco nomine vocauit auguſtam. ſebaſte grece. auguſta latine.
g Et ſicut Stephan⁹ de q̊ Act.vj.⁊ vij. h Coronã iuxta ſui nominis interpretationem. nam ſtephanus grece corona latine.
i Si hic de ſerui. dei cum paulo ꝛc. hoc dicit quia apoſtolus paulus ſemper in epiſtolis ſuis ſe ſeruum appellauit. q.d. ſicut paulus gloriari poterat de hoc ꝙ ſeruus dei erat. ⁊ ſeruum dei ſe dicebat: ſic ⁊ iſte ſm nominis interꝓtationem gloriari poterat: quia factus eſt ſeruus dei. Abdias enim ſeruus domini vel ſeruiens deo interꝓtatur.

Explicit qualiſcunqꝫ expoſitio iſtius prologi.

Incipit poſtilla Nicolai de lyra ſup Abdiam cũ additionibus Pauli burgenſis.